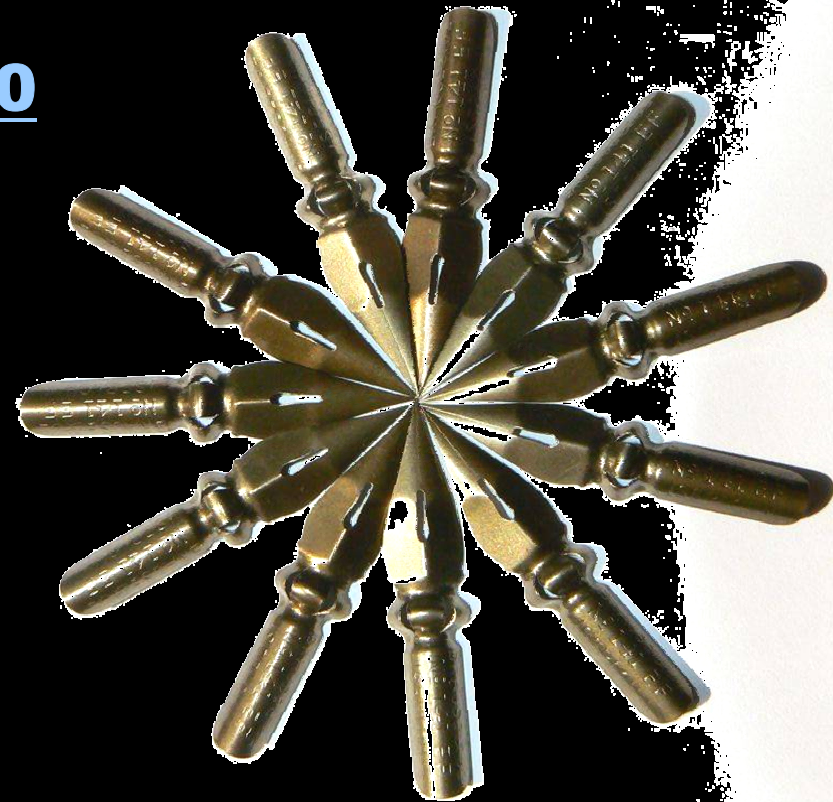

leváci a leváctví – část č. 20

levák v právu a v literatuře

aneb

co a kde je psáno o levácích?

ivo vodička 2012

- ▶ **Je postavení leváků právně vymezeno?**
- ▶ **Zlom pro leváky - 10. únor 1967**
 - ▶ **Leváci ve školství**
 - ▶ **Odborná literatura o levácích a leváctví**
- ▶ **13. srpen – mezinárodní den leváků**

Je v našem právním systému zakotveno právo být levákem?

- ▶ leváci a leváctví v našem současném právním systému není explicitně jmenováno
- ▶ právo "být levákem" vychází z "Listiny základních práv a svobod"¹
 - ▶ ▶ ▶ Zákony a další nařízení nižší právní platnosti se většinou opírají o článek 3, odstavec 1 Listiny, kde se praví:

„Základní práva a svobody se zaručují všem bez rozdílu pohlaví, rasy, barvy pleti, jazyka, víry a náboženství, politického či jiného smýšlení, národního nebo sociálního původu, příslušnosti k národnostní nebo etnické menšině, majetku, rodu nebo jiného postavení.“

Podle názoru právníků je postavení leváků touto formulací dostatečně vyjádřeno a vychází z ní přístup k levákům v oblasti školství, zdravotnictví a pracovně právní.

V Listině jsou i další formulace, které lze také považovat za opěrné body ve vymezení postavení leváků i praváků ve většinové pravoruké společnosti a jejich vzájemných vztahů:

- ▶ Lidé jsou svobodní a rovni v důstojnosti i v právech. Základní práva a svobody jsou nezadatelné, nezcizitelné, nepro-mlčitelné a nezrušitelné. (Článek 1)
- ▶ Každý může činit, co není zákonem zakázáno, a nikdo nesmí být nucen činit, co zákon neukládá. (Článek 2;3)
- ▶ Každý má právo, aby byla zachována jeho lidská důstojnost, osobní čest, dobrá pověst a chráněno jeho jméno. (Článek 10;1)
- ▶ Každý má právo na ochranu před neoprávněným shromažďo-
váním, zveřejňováním nebo jiným zneužíváním údajů o své osobě. (Článek 10;3)
- ▶ ▶ ▶ Z těchto odkazů vyplývá rovnost leváků a praváků
v právech a důstojném postavení člověka z obou skupin!

Shromažďování a poskytování údajů o lateralitě

- ▶ Státní orgány, orgány územní samosprávy, jiné orgány veřejné moci, jakož i fyzické a právnické osoby neshromažďují osobní údaje o tom, kdo je levák, nebo pravák, protože to nemají žádným právním předpisem nařízeno.
- ▶ Pokud školy, zdravotnická nebo jiná zařízení údaj o lateralitě vedou, jsou jako jejich držitelé vázáni zákonem č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a osobních datech.²
- ▶ V případě, že údaj o lateralitě spojený s identitou jejího nositele, je dále zpracováván k jeho zveřejnění, musí se tak dít se souhlasem zákonného zástupce dítěte nebo jeho samého v případě plné právní subjektivity.³
- ▶ ▶ ▶ údaje o lateralitě se tedy nevedou v osobních dokladech (OP, pas, řidičský průkaz atd), v případě potřeby mohou být součástí lékařských nebo školských dokumentací

Zlom pro leváky - 10. únor 1967

- ▶ úsilím prof. Miloše Sováka a kolektivu jeho spolupracovníků je tehdejším ministerstvem školství a kultury a informací vydána vyhláška, která se týká výchovy leváků⁴
- ▶ učitelé ve školách a dalších zařízeních jsou povinni respektovat potřeby levorukých žáků
- ▶ to se projevilo především tím, že přestalo přiučování leváků na pravou ruku při psaní, čímž byly odstraněny vážné vzdělávací a výchovné problémy, kterými takovíto žáci trpěli
- ▶ ▶ ▶ ve středu pozornosti měli být i ti žáci, kteří už přiučování byli a projevily se u nich popsané problémy

VĚSTNÍK

MINISTERSTVA ŠKOLSTVÍ A MINISTERSTVA KULTURY A INFORMACÍ

Ročník XXIII. Sešit 4

Cena Kčs 0,60

10. února 1967

Metodika výchovy leváků

Zvýraznění zásady individuálního přístupu učitelů a vychovatelů k žákům a zásady respektování individuálních vlastností vyžaduje, aby byl brán zřetel na levoruké žáky.

Při zjišťování levorukosti se učitelé a vychovatelé opírají o sdělení rodičů (zákonných zástupců), popřípadě školního lékaře; ve složitých a sporných případech si mohou vyžádat posudek okresního či krajského logopeda.

Výchova levorukého dítěte musí být jednotná, a proto učitel a vychovatel cílevědomě podporují přednostní používání vedoucí levé ruky při všech činnostech dítěte [zvláště při výuce psaní, kreslení, a v pracovním vyučování] ve škole, mimo školu i v rodině.

Zvláštní pozornost věnují učitelé a vychovatelé těm levorukým žákům, kteří byli již přecvičeni na ruku pravou a v důsledku toho byl u nich prokazatelně narušen zdravý vývoj.

Při výchově, vyučování a jakékoliv práci levorukých žáků se učitel a vychovatel řídí napříště výchovnými zásadami uvedenými v příručce prof. MUDr. PhDr. DrSc. M. Sováka „Metodika výchovy leváků“, která byla zaslána všem základním devítiletým školám.

K dosažení jednoty výchovného působení školy a rodiny uspořádá škola pro rodiče levorukých dětí po zahájení školního roku odborné semináře a konzultace.

Čj. 5642/67

Přelomové rozhodnutí, které posunulo naše školství i společnost mezi civilizované země - leváci jsou od 10. února 1967 respektováni ve svém leváctví.

V současné době jsou u nás leváci vnímáni jako přirozená součást populace. Trvalo však ještě řadu let, než všichni učitelé toto nařízení přijali a realizovali.

Věstník MŠ a kultury a informací, roč. XXIII, seš. 4 z 10. 2. 1967

... Zvýraznění zásady individuálního přístupu učitelů a vychovatelů k žákům a zásady respektování individuálních vlastností vyžaduje, aby byl brán zřetel na levoruké žáky...

Výchova levorukého dítěte musí být jednotná, a proto učitel a vychovatel cílevědomě podporují přednostní používání vedoucí levé ruky při všech činnostech dítěte (zvláště při výuce psaní, kreslení, a v pracovním vyučování) ve škole, mimo školu i v rodině.

Zvláštní pozornost věnují učitelé a vychovatelé těm levorukým žákům, kteří byli přecvičeni na ruku pravou a v důsledku toho byl u nich prokazatelně narušen zdravý vývoj.

Při výchově, vyučování a jakékoliv práci levorukých žáků se učitel a vychovatel řídí napříště výchovnými zásadami uvedenými v příručce prof. MUDr. PhDr. DrSc. M. Sováka "Metodika výchovy leváků", která byla zaslána všem základním devítiletým školám. ...

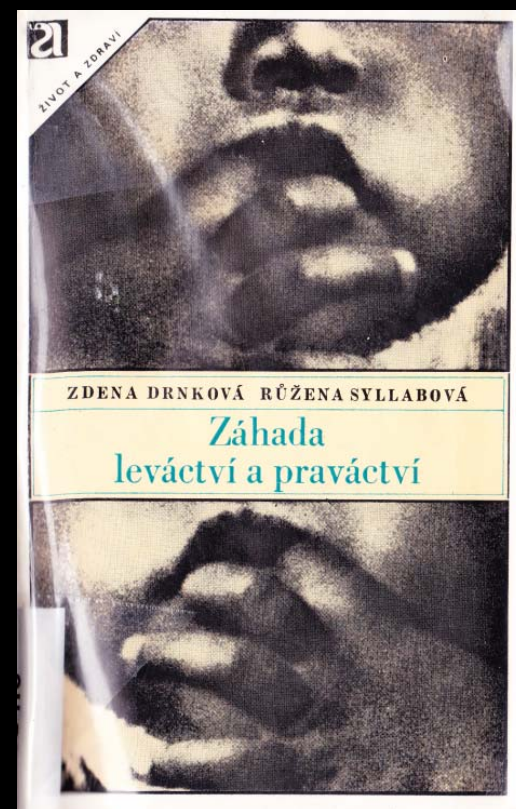
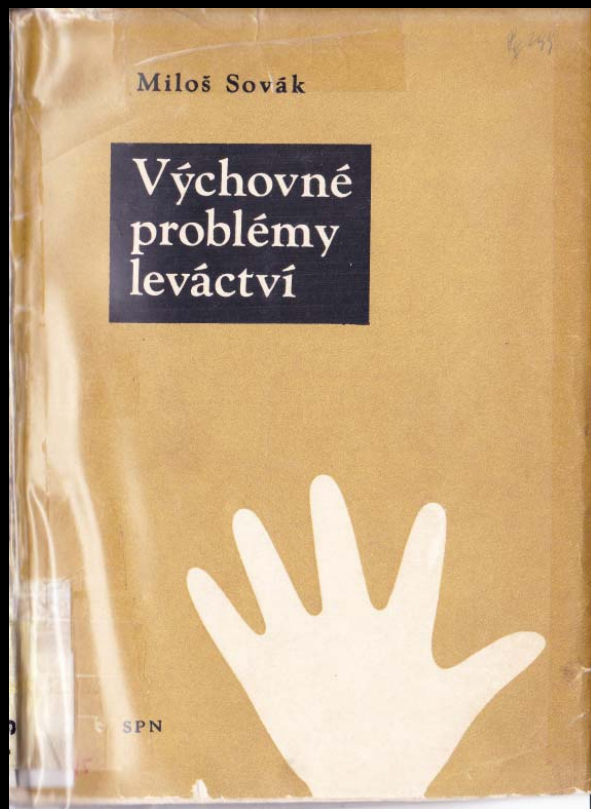
Současný školský zákon č. 561/2004 Sb.

- ▶ Současně platný školský zákon, tedy zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, ani vyhlášky Ministerstva školství a tělovýchovy ČR problematiku leváků výslovně nezmiňují.⁵
- ▶ Přijetím současného zákona byla zrušena platnost výše zmíněné vyhlášky z roku 1967 a pedagogické práce s leváky se opírají o zásady formulované odbornou ped. literaturou.
- ▶ Školský zákon vymezuje skupiny dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami, způsob a okolnosti jejich vzdělávání, leváci mezi nimi ale uvedeni nejsou.⁶
- ▶ ▶ ▶ Tvůrci zákona zřejmě předpokládají, že problematika leváků a jejich výchovy a vzdělávání, stejně jako jejich postavení ve společnosti je v zásadě vyřešeno, a tak je na leváky je pohlíženo jako ve všech parametrech rovnoprávné s praváky.

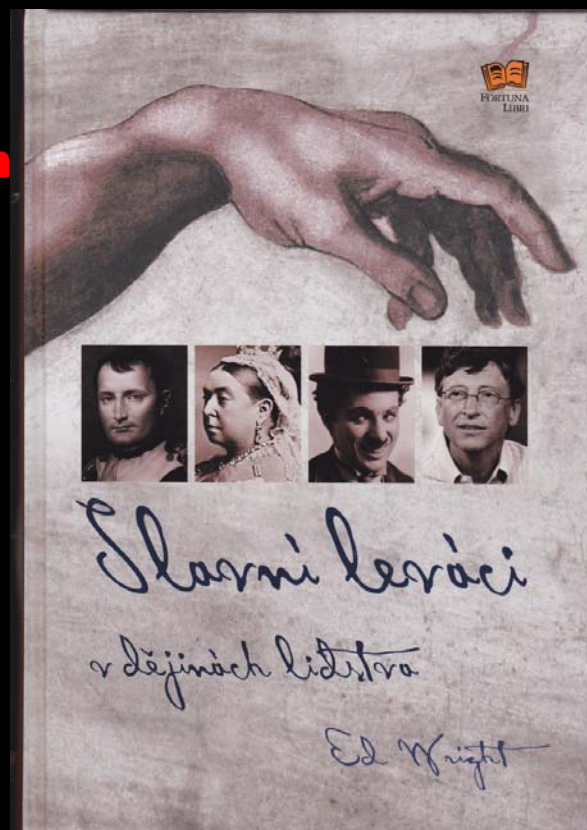
Určení školní zralosti - laterální vyhraněnosti

- ▶ Za výchovu dítěte a přípravu na budoucí povolání je plně zodpovědný jeho zákonný zástupce.
- ▶ Na doporučení dětského lékaře nebo učitelů předškolních zařízení žádá rodič o vyšetření dítěte v příslušné PPP.⁷
- ▶ Pokud PPP doporučí odklad školní docházky z důvodu laterální nevyhraněnosti, musí ředitel spádové školy rozhodnout o případném odkladu.
- ▶ ▶ ▶ Ředitel školy nese v plné míře odpovědnost za výchovně-vzdělávací proces ve škole - koordinuje práci učitelů a dalších zaměstnanců školy s rodiči.

- ▶ Náš právní systém nezná pojem pozitivní diskriminace, proto rodiče leváků i leváci sami mohou při výchově a vzdělávání využívat jen metodické a praktické pomoci poradenských zařízení a škol, z právních předpisů nevyplývá nárok na jakékoli zvýhodnění.⁸
- ▶ Za výchovu leváka, za jeho přípravu na praktický život a budoucí povolání, je plně zodpovědný rodič, který jako jediný má možnost a také pravomoc ovlivňovat své dítě do jeho plnoletosti.
- ▶ Školské, zdravotnické či jiné instituce a orgány poskytují levákovi a jeho rodičům odbornou metodickou i praktickou pomoc při jeho výchově a vzdělávání, ale všechna opatření mají ve vztahu k rodičům jen doporučující charakter, proto záleží jen na rodičích, jestli s touto pomocí budou souhlasit a jak ji ku prospěchu dítěte využijí.
- ▶ ▶ ▶ Dospělý levák může uplatňovat zvláštní přístup, vyplývající z jeho leváctví jen ve velmi omezené míře.

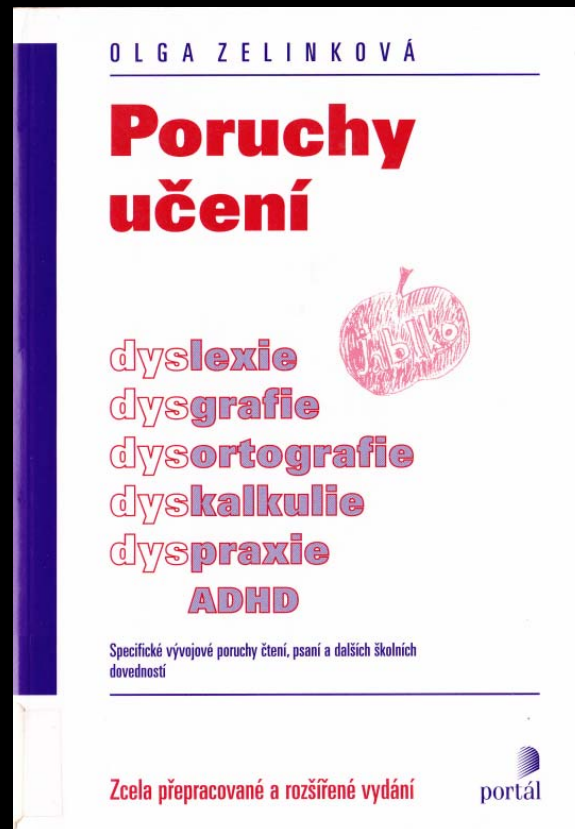
Sovák, Miloš: Výchovné problémy leváctví, SPN, Praha, 1960, 1. vydání
Sovák, Miloš: Výchova leváků v rodině, SPN, Praha, 1985, 7. vydání
Drnková, Z., Syllabová, R.: Záhada leváctví a praváctví

Healey, Jane M.: Leváci a jejich výchova, Portál, Praha, 2002

Zoche, Hermann-Josef: Vidím svět i z druhé strany - Mimořádné schopnosti leváků, Ikar, 2006

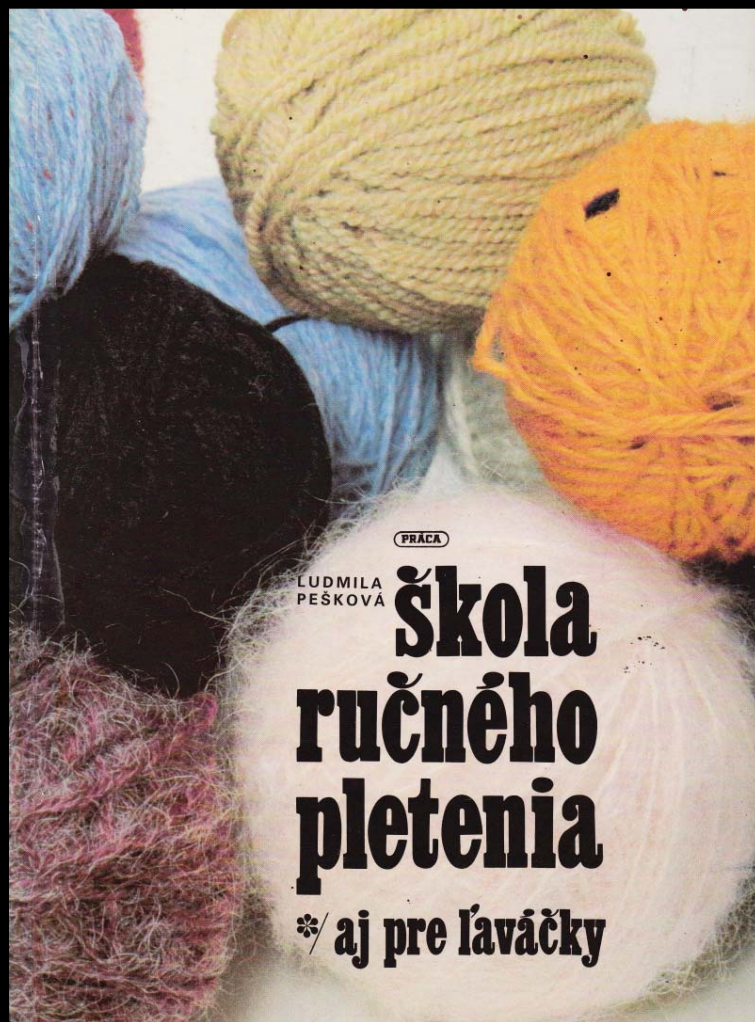
Wright, Ed: Slavní leváci v dějinách lidstva, Fortuna Libri, Praha, 2008

Synek, František: Záhada levorukosti – Asymetrie u člověka, Horizont, Praha, 1991

Zelinková, Olga: Poruchy učení, Portál, Praha, 1994

Vodička, Ivo: Nechte leváky drápat, Portál, Praha, 2008

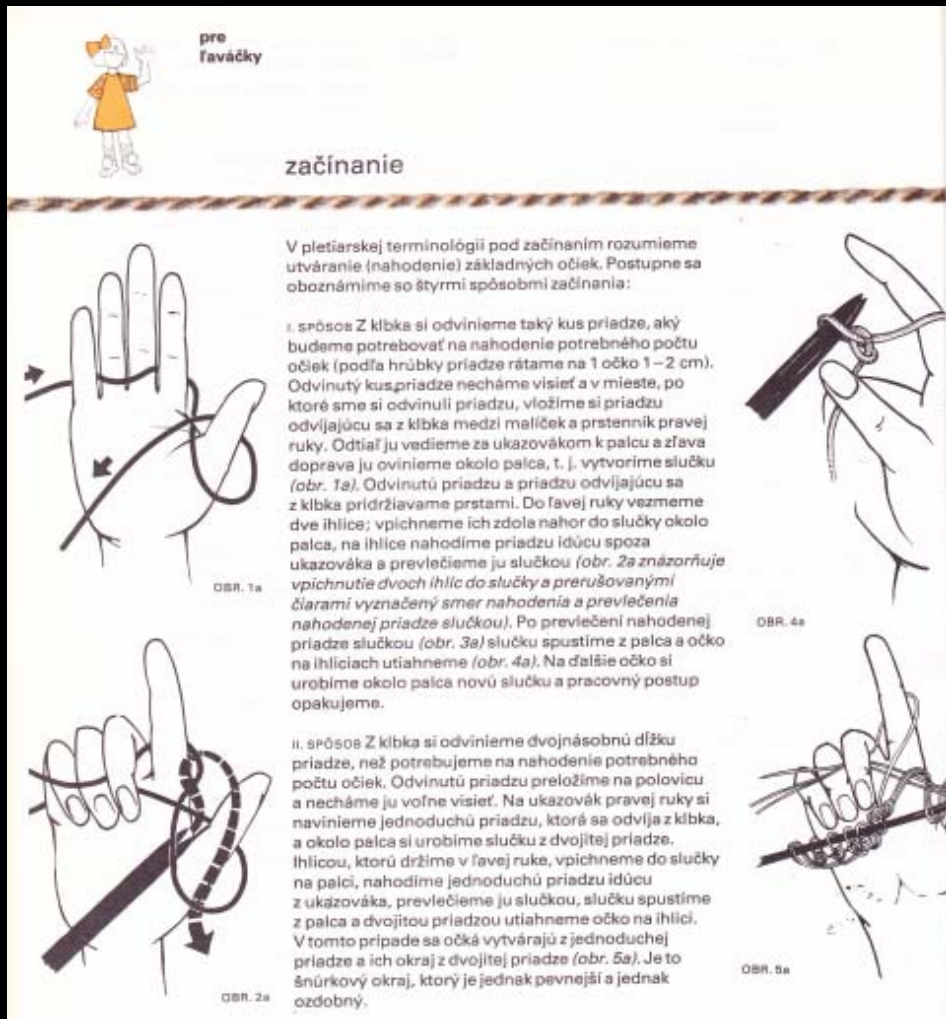

LUDMILA PEŠKOVÁ

PRÁCA

škola ručného pletenia

* / aj pre ľaváčky

Jedna z mála praktických kníh určených i ľavákum – Škola ručného pletenia Ludmily Peškové je doprovádzaná i stranovými prevrátenými návody na pletenie pre ľaváky. (Práca, Bratislava, 2. vydání, 1985)

Další literatura o levácích

- Sovák, Miloš: Metodika výchovy leváků, SPN, 1966
Věstník MŠ a kultury a informací, roč. XXIII, seš. 4 z 10. 2. 1967 -
Metodika výchovy leváků
- Kořínek, Miroslav; Křivánek, Zdeněk a kolektiv: Didaktika prvopočátečního
čtení a psaní, SPN Praha - UK Praha, Fakulta pedagogická,
1989
- Křišťanová, L.: Diagnostika laterality a metodika psaní levou rukou,
Gaudeamus, 1998
- Mrázová, Eva: Kapitoly z didaktiky prvopočátečního čtení a psaní, UJEP
UL, 2000
- Kutálková, Dana: Vývoj dětské řeči krok za krokem, Grada, Praha, 2005
- Mlčáková, Renata: Grafomotorika a počáteční psaní, Grada, Praha, 2009

Anglický The Left-Hander's Club připomíná Den leváků (2002)

13. srpen – mezinárodní den leváků

- ▶ Oslavu levorukosti pořádá od roku 1976 organizace Lefthanders International. Tento svátek má za cíl zvýšit povědomí o nepříjemnostech, kterým leváci čelí ve světě praváků. Zároveň oslavuje jejich jedinečnost a odlišnost.
- ▶ Zakladatel hnutí Dean R. Campbell vybral právě tento den, protože kvůli anomálii gregoriánského kalendáře připadá častěji na pátek.
- ▶ V tento den je ve velké části světa pořádána osvětová mediální kampaň za přijetí a zrovnoprávnění leváků.
- ▶ ▶ ▶ Je potřeba vědět, že v tento den se v médiích objevují zkreslené i vyloženě nepravdivé informace o levácích.

Použitá literatura a informační zdroje:

Snímky číslo:

3. Odkaz č. 1: Ústava České republiky, Listina základních práv a svobod jako Ústavní zákon č. 2/1993 Sb. ve znění ústavního zákona č. 162/1998 Sb.
6. Odkaz č. 2 a 3: Zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů o osobních dat; § 5
7. Odkaz č. 4: Věstník MŠ a kultury a informací, roč. XXIII, seš. 4 z 10. 2. 1967
10. Odkaz č. 5: Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání
Odkaz č. 6: Vyhláška MŠMTV ČR č. 73/2005 Sb., o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných
11. Odkaz č. 7: Vyhláška MŠMTV ČR č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních
12. Odkaz č. 8: Koncepce romské integrace na období 2010 - 2013, Michael Kocáb, ministr pro lidská práva, Úřad vlády České republiky, Kancelář Rady vlády ČR pro záležitosti romské menšiny
13. Vlastní fotografie a skeny
14. Vlastní fotografie a skeny
15. Vlastní fotografie a skeny
16. Vlastní fotografie a skeny
18. <http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Lefthandersday.jpg>
19. http://cs.wikipedia.org/wiki/Den_lev%C3%A1k%C5%AF

Vodička, Ivo: Nechte leváky drápat, Portál, Praha, 2008

Objasňuje podstatu grafomotoriky levorukého psaní, popisuje základní přístupy leváků k psaní a nově zdůvodňuje nejvýhodnější způsob psaní pro leváky a používání pomůcek pro leváky doma, v mateřské a základní škole.

Učitelům, rodičům a samotným levákům poskytuje praktické rady o psacích a kreslicích prostředcích pro leváky a o jejich použití doma a v mateřské a základní škole. Na základě rozboru písma ve vztahu tahu a tlaku při psaní vysvětluje, proč většina leváků píše jinak, než je doporučeno školní metodikou. Obsahuje vyobrazení způsobů psaní leváků, ukázky rukopisů a fotografie.

Střední škola pedagogická, hotelnictví a služeb, Komenského 3, Litoměřice

ivo.vodicka@seznam.cz